

IZHAJA VSAK DAN

Priloge in nedeljske in praznične št. 5., ob ponedeljkih št. 9. zjutraj. Posredništvo št. 5. se prodajajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele št. po 5 nvd. (10 stot.)

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolona. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. posredništvo, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 10 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno, le upravi „Edinosti“. — Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnilne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljske izdaje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kren 2-20, za pol leta Kren 1-20.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in ne vračajo se se vračajo.

Naročnino, oglašne in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: alios Giorgio Galatti 20 (Naredni dom).

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“. — Natisnila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročtvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 20.

Peštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Novi zapletljaji!

Balkanska vojna se umika v ozadje.

Cesar Viljem bi rad posredoval.

DUNAJ 25. (Izv.) „Abend-Zeitung“ piše, da so posvetovanja prestolonaslednika Frana Ferdinanda s cesarjem Viljemom obrodili uspeh, ki vzbuja nado na vzdržanje mira. Cesar Viljem je namreč izrazil voljo, da bi posredoval.

„Reichspost“ in vsevedna „Wiener Allgemeine Zeitung“ dementirata to vest. „Abend-Zeitung“ pa dostavlja sledeči komentar: „Kakor so vojaške odredbe glede Balkana pač kmalu izpoznali, a zapoznali, tako se niso ozirali na rusko mobilizacijo. Sedaj pa govorijo o ruskem presenečenju in slikajo to s podvojeno barvo. Lahko pa pride do kake demonstracije s floto, ali mogoče še tudi do česa drugega, da bi pa izbruhnila vojna, to pač ni verjetno.“ — Uredništvo.

DUNAJ 25. (Izv.) Tu kroži vest, da bode obiskal brat nemškega cesarja, princ Henrik Pruski, v kratkem ruskega carja. Ta obisk spravlja v zvezo s posetom prestolonaslednika Franca Ferdinanda v Berlinu, ki je imel baje namen, nagovoriti cesarja Viljema, da bi posredoval med Avstrijo in Rusijo.

Nemčija odteza roko.

DEVIN 25. (Izv.) „Magdeburger Zeitung“ piše, da razpoloženje v Nemčiji nika kor ni za Avstrijo tako ugodno, kako bi si ta morda želela. V nedeljskem uvodnem članku piše list, ki ima uplívne pristaše v nacionalno liberalnih in konservativnih krogih (iz katerih se rekrutirajo nemški politiki, — Ured.), sledeče:

„Ne moremo si kaj, da ne bi pripomnili, da si avstrijska politika morda misli, da ji bomo kdo ve kako na razpolago. Tu je pač dobro omeniti, da je nekoč Bismarck rekli: „Ves Balkan ni vreden kosti niti enega nemškega vojaka.“

(Šaj smo mi vedno pravili, kako še bo prišlo! — Ured.).

Baltška flota je pripravljena.

LONDON 25. (Izv.) Tukajšnji listi javljajo iz Petrograda, da je baltška flota, ki je sicer v takem času zasidrana pred Kron stadtom, sedaj še vedno v Libavi — pod paro.

Vojaška oblast kupuje konje.

OLOMUC 25. (Izv.) V Olomucu je na vratih vojašnic nabit lepak, ki naznanja, da kupuje vojaška uprava konje srednjega in malega plemena. Danes jih je bilo že nekaj kupljenih.

Predloga o rekrutih.

BUDIMPEŠTA 25. (Kor.) Danes je v ogrski državni zbornici hnovedski minister baron Hazai prišel na dan s predlogo o rekrutih za leto 1912. Na temelju ljudske štetve iz leta 1910 se zahteva za skupno armado 65.570, za hnoved za 21.500 mož. Pre 1 go so odkazali odseku.

Dalmatinski c. kr. namestnik — ob-streljen?

ZADER 25. (Izv.) Tekom današnjega dne so se čuli glasovi, da so pri demonstracijah, ki so vršile tu proti c. kr. namestniku grofu Mariju Attems, demon-stranti — pristaši italijanske demokratske stranke — obstrelili z revolverjem namestnika. Uradno se o tem še ni ničesar raz-glasilo, pač pa trdijo, da je bil pri tem vodja demonstrantov, voditelj demokratske italijanske stranke, odvetnik dr. Boxich, ustreljen.

(Obrnili smo se tozadevno naravnost v Zader, pa nismo dobili potrjujočega odgo-vora. — Ured.).

Odmev demonstracij italijanskih dijakov.

DUNAJ 25. (Izv.) Italijanski dijaki so se zbrali danes k plenarnemu zborovanju, da razpravljajo o demonstracijah in radi njih zaprtih tovariših, Italijanski poslanci so po-ročali o svojem posredovanju pri policiji. Sklenili so, da predlože policiji zapisnik pri-č, ki bodo potrdile nedolžnost italijanskih demonstrantov.

Jugoslovanske demonstracije in drž. zbor.

DUNAJ 25. (Izv.) Glasilo nemško-naci-onalne zveze piše: „Kakor čujemo iz kro-gov poslancev, je vlada javila voditnim po-litikom, da bo takoj zaključila zasedanje državnega zbora, če bi hoteli Jugoslovani v njem demonstrirati.“

Še jugoslovanske demonstracije na Dunaju.

DUNAJ 25. (Kor.) Danes predpoldne

so se ponovile demonstracije Jugoslovancov. Nekako 100 Jugoslovancov, ki so bili morda po večini dijaki, se je zbralo pred univerzo in nato odšlo v notranje mesto. Policija je štiri zaprla, ker so baje „nezakonito vzkli-kali“.

Žrtve demonstracij v Budimpešti.

BUDIMPEŠTA 25. (Oger. kor. urad.) Pri včerajšnjem spopadu je bilo ranjeno 11 policistov in 13 demonstrantov. Razven tega so pa zaprli 86 demonstrantov.

Demonstracija italijanskih dijakov.

DUNAJ 25. (Kor.) Kakih 200 italijanskih dijakov je položilo danes pred na novo po-stavljeno orrsje profesorja Mussafia venec. Na to so dijaki odšli pred dvorano gledališče z namenom, da pridejo pred naučno ministerstvo. Pri gledališču pa jih je ovrla policija, ki je zahtevala, da se razidejo. Ita-lijani, ki so se jim bili priključili tudi Jugo-slovani so se zapovedi še le uklonili, ko je bila parkrat ponovljena. Sedem visokošol-cev so zaprli.

Spilavljenje novega dreadnoughta.

DUNAJ 25. (Kor.) Prestolonaslednik s soprogo se ne bode udeležil spilavljenja dreadnoughta „Prinz Eugen“. Pač pa bodo temu činu prisostvovali nekatere druge vojvodinje. Tri enote flotile križaric bodo zasidrane nekoliko časa v Trstu v svrhu običnega „saluta“.

Jugoslovanski demonstranti.

DUNAJ 25. (Izv.) Jugoslovanski dijaki, ki so včeraj demonstrirali in ki so jih za-prili, so večinoma bosenski Srbi. Danes jih je pri deželnem sodišču že zaslišal vladni svetnik Dolleisch s pomočjo tolmačev. Hr-vatov je med ujetimi demonstranti le ne-likov. Državno pravdnštvo jih bo tožilo zoperstavljanja straž in veleizdajstva.

Mirovno pogajanje.

CARIGRAD 25. (Kor.) Včerajšnji mini-sterski svet, ki je imel dognati instrukcije za pogajanja o miru in premirju, je trajal do 10 zvečer. Pred sklepom posvetovala je odpotoval Rešid paša v glavno ta-borišče.

SOFIJA 25. (Bolg. tel. ag.) Prvi sesta-nek turških in bolgarskih pooblaščenecv za sklepanje premirja se je vršil danes ob 1. pop. v Bagdže Kōju, na neutralnem prostoru blizu Bōjūr-Čekmedža.

Rumunijo skušajo izneveriti trozvezli.

PARIZ 25. (Izv.) Iz Pariza se širi silna agitacija, da bi Rumunijo odcepili od tro-zveze. Nekl francoski senator poziva Ru-mune z odprtim pismom v „Tempsu“, da naj pristopijo k triplententi, od katere bodo imeli več koristi.

LONDON 25. (Izv.) „Daily Chronicle“ javlja iz Dunaja, da so dobili tukajšnji di-plomatski krog informacijo, da je sklenil petrogradski kabinet, da se zavzame za Sr-bijo. — Mobilizacija ruske armade se po-trjuje.

Srbi ostanejo pri svojih zahtevah.

BELGRAD 25. (Izv.) Odgovor srbske vlade na avstro-ogrsko demaršo glede ja-dranskega pristana bo uljudna odklonitev avstrijskih zahtev.

Rusija že igra z razporeženimi kartami.

PARIZ 25. (Izv.) Belogradske kore-spondent „Matina“ poroča iz uradnega sr-bskega vira, da se je Rusija formalno ob-vezala Srbiji, da bi jo za vsak slučaj podpirala Avstriji.

Operacije grških čet.

ATENE 25. (Kor.) Dne 23. t. m. so pri Mecovem Grki po osem ur trajajočem boju pognali v beg turško četo 500 mož, od katerih je obležalo na bojišču 200 mrtvih Grki so našli na bojišču tudi mnogo vojnega materiala.

Na Mitleni so Grki zasedli Plumari in vjeli vse turške uradnike. Prebivalstva se je polotil entuzijazem. V Egejskem morju divja strašna nevihta.

Devetindvajset grških ladij čaka na transport 7. bolgarske divizije, ki se odpravlja iz Soluna.

Kolere v Bolgariji ni.

SOFIJA 25. (Kor.) Razven ednega slu-čaja pri neken vojaku, ki pa je tudi ozdrav-el, se kolera ni nikjer pokazala v celi Bol-gariji.

Dijaki umorili dva Nemca.

BEROLIN 25. (Kor.) Iz Nemške Gvi-neje javlja telegram, da so Gvinejci na otoku Umbol umorili dva nemška planta-žista. Njihovima rodovinama se ni ničesar zgodilo.

Avstrija še naj čaka na srbski odgovor?

BELGRAD 25. (Izv.) Včeraj in danes so se vršili tukaj pod kraljevim predse-stvom važni posveti. Oficijelnega odgovora na avstrijsko demaršo še Srbija ni dala.

Židovski dar kralju Petru.

BELGRAD 25. (Izv.) Tukajšnji židi so poklonili kralju Petru I. lovorjev venec z napisom: „Kralju, zmagovalcu!“

Divjanje vojakov v Carigradu.

CARIGRAD 25. (Izv.) V predmestju Gazimpaši pri Peri so turški vojaki opusto-šili več vrtov za zelenjad, lastnike pa po-morili.

Vseobča stavka na Francoskem.

PARIZ 25. (Kor.) Šhod vseobče delav-ske zveze je sklenil, da v znak protesta proti vojni uprizori 24 ur trajajočo stavko, da presodi strankine sile. Čas stavke bodo pozneje določili.

Nov napad na smodnišnico.

GRADEC 25. (Izv.) V Gradcu je po-skušal tvornički delavec Josip Kleindienst atentat na smodnišnico.

Ruski carjevič je zdrav.

KODANJ 25. (Izv.) Iz Petrograda so iz-vedeli v Kodanj (Kopenhagen, Kjöbenhavn), da je carjevič popolnoma ozdravel.

S črnogorskega bojišča.

Cetinje, 23. novembra 1912.

Inspiciranje črnogorske vojske.

Iz Koplika poročajo danes, da je danes zastopnik prestolonaslednika, knez Peter, komandant zetske brigade, od desetih do-poldne do sedmih popoldne pregledoval čete. Posebno pozornost je obračal iztočnemu odredu, ki ga komandira general Janko Vukotić, in se je informiral pri vsakem pojedincu po njegovih potrebah. Naglašal je, da mora vsak vojak za sebe istotako kot v celoti izvrševati svojo dolžnost in da mora biti sleherni vsak vrenetek pripravljen, da vrši svojo dolžnost tam, kjer veli kralj. Navzočnost in gotovo tudi ljudomilo postopanje kneza Petra je vzbudilo veliko navdu-šenje. — Ko se je knez Peter približal po-zicijam na Bardanjolu, ki je še v turških rokah, so izpalili Turki topove na njega in njegovo spremstvo, toda zadeli niso nikogar. — General Vukotić je danes od-potoval na Rjeko, odkoder se pričakuje njegovega povratka jutri.

Po bitki pri Bitolju.

Po sijajni in več nego sijajni zmagi, po naravnost edino veličastnem boju pri Bi-tolju — tako piše belogradske „Trgovinski Glasnik“ — ki je končal s popolnim po-razom in vdajo turške makedonske arma-de, ki je štela okrog 60.000 mož, je turško gospodarstvo v Evropi nepovratno uničeno. Ono, kar je še treba napraviti okoli Drinopolja in pri Čataldži, je težko delo in zvezano z izgubami, ki bodo na vsak način velike in občutne, vendar pa je to delo za polovico lažje, nego bi bilo te-daj, ko bi se bil Bitolj mogel še dalje časa držati, ali da je turška vojska, zbra-na na višinah bitoljskih mogla doseči kako zmago.

Na turške čete pred Carigradom in v Drinopolju, ki so že itak demoralizirane in preplašene, je morala vest o porazu in vdaji turške vojske pri Bitolju delovati in ravnost uničevalno in jim povzročiti še večji strah, da se sploh ne bodo mogle dalje ustavljati silnemu navalu junaških bolgar-skih in srbskih čet.

Vdaja petinštiridesetih tisoč turških vojakov z vsemi častniki in štirimi pašami mora uničevalno vplivati in na oblastnike in na meščanstvo v Carigradu in jim od-vzeti voljo in moč za nadaljevanje brez-uspešnega, brezsmotnega in brezupnega upiranja močnejšemu nego s. oni sami. Če bi pa Turki vzlic svetom zdrave pa-meti vendarle hoteli nadaljevati boj, potem pohite one srbske čete, ki so prisilile so-vražnika na bitoljskih utrdbah, da se je vdal, in sedaj nimajo nobene druge naloge več, na pomoč svojim bratom in zavezni-kom Bolgarom pri Drinopolju in čataljskih utrdbah. Mislimo pa, da do te potrebe sploh ne pride, ker bodo zadostovali sami Bol-gari, da potisnejo sovražnika do Carigrada, kakor bo tudi bolgarsko-srbska obsedna vojska okoli Drinopolja dovolj močna, da prisili sovražnika, da se vda.

Srbija in morje.

Iz II. poglavja J. Ovičeve brošure: „Balkanaki rat i Srbija“, točka 4.

Toda poleg opisane težke nacionalne potrebe, ima Srbija še jeden, morda še hušji vzrok, ki jo silí, da se interesira za teritorij

Stare Srbije. Srbija je najgostejše naseljena dežela na balkanskem poluotoku in rela-tivno z najgostejšo železniško mrežo. Čim-bolj je ekonomski napredovala, tembolj se je čutilo, kako je brez ekonomskega diha, brez pljuč, ker nima izhoda na morje. Do pred 6—7 let je šel ves živinorejski in po-ljedeljski eksport na sever, v Avstro-Ogrsko in skozi Avstro-Ogrsko v druge države. De-tale so se mu zapreke, a na to je nastala carinska vojna med našo zemljo in Avstro-Ogrsko, ki je dovolj znan. Srbija je morala narediti ogromen napor, da promeni popol-noma eksportno smer, da napoti večji del svojega izvoza proti jugu, proti Solunu, menjajoč tako ne le trge, nego tudi trgovske zveze. Toda vsled nemira v Turški je ta eksportna smer nesigurna. (Srbski finančni minister dr. Laza Paču je rekel o tem ne-kemu avstrijskemu politiku: „Was nützt uns die Bahn nach Saloniki, wenn die ewigen Unruhen ihre Benutzung ausschlies-sen, wenn wir nie wissen, ob neuer Tumulte halber der Betrieb nicht einge-stellt wird.“) („Neue Fr. Presse“, 13. okt. 1912.) V o tem tudi René Poincaré, L'Eu-rope et l'empire ottomane. Paris 1908 p. 397—444. — (Kaj nam koristi železnica v Solun, ako vedno nemiri izključajo nje upo-rabo, ako nikdar ne vemo, da-li ne bo radi uporov promet zaustavljen). Sedaj je že vsak se-ljak občutil na lastni koži ono, kar so, zdi se mi, najprej potrdili angleški publicisti: da je Srbija obkrožena dežela, a Srbi zaprt narod.

Srbija se torej ne more razvijati v da-našnjih mejah. Ona tvori samo s Staro Sr-bijo celino, ki ima pogoje za življenje in za ekonomsko razvijanje, ker vodi iz Stare Sr-bije po dolini ob reki Drinu najkrajša pot na Jadransko morje in po nji se more iz-vesti železnica, ki bi najugodnejše vezala Srbijo z morjem, z obalo od San Giovanni da Lješa in morda do Drača. Radi te po-trebe Srbije je tudi nastal projekt o donav-sko-jadranski železnici, za katero se nam je posrečilo zainteresirati kapital zapadnih ev-ropskih držav; toda večletna pogajanja in transakcije so ostale brez rezultata radi turške počasnosti in arbanaskega divjaštva. Samo z izhodom na Jadransko morje bi imela Srbija pogoje za ekonomsko samo-stojnost in bila bi zadovoljna, nasitena. Do izhoda na morje more priti samo tedaj, ako se njene meje dotaknejo z mejami Črnogore. To je jedna glavnih teženj sedanje vojne.

Ne z orožjem, ampak s palmo miru!

Disharmonije med našo monarhijo in Srbijo mora provzročati n. pr. tudi strem-ljenje avstrijske diplomacije za tem, da se ustanovi na Balkanu še ena nova avto-nomna država, ki kot taka nikdar ni obstajala in katere dandanes vzlic vsemu toza-devnemu vzpodbujanju ne mara niti nar-od sam, ker za tako državo ni kompaktne narodne mase, temveč so samo po-samezna plemena, ki imajo najrazlič-nejše težnje in značaje i po jeziku i po življenju i po veroizpovedi. Razume se, da mislimo tu tako avtonomno Albanijo, ka-kršno si predstavlja naša velemodra avstrijska diplomacija. In ta stvar bi se razu-mela še, še, ko bi ne zahtevali te avtono-mije ravno avstrijski diplomati. Mnogo se je že pisalo o tem in pisalo se bo tudi go-tovo še mnogo o tem, a vendar ni stvar nerazumljiva nikjer in nikoli bolj, nego tedaj, ko prihaja ta zahteva iz krogov dunajske diplomacije.

Spominjamo se, s kako ogorčenostjo je na primer nemško avstrijsko čas pi-je celo tako, ki ni pravdaleč od vodilnih kro-gov avstrijskih, — obsojalo pohod kralje v Tripolitanijo, češ, da hoče tam doli širiti kul-turo, ko je bil v sami Italiji kultura tako strahovito potrebna. Sedaj pa nastaja vprašanje: Ali hoče dunajska diplomacija avto-nomijo Albanije morda zato, da bi se Al-banci mogli bolje razvijati v kulturnem oziru, s pomočjo te diplomacije in njenega vpliva? Zdi se nam, da bi bilo mnogo bolje, ko bi se ti gospodje pobrigali za to, da bi se tu pri nas doma neko-liko bolj varovala avtonomija in da bi se tu ustvarile za kulturni razvoj vsaj kolikor toliko ugodne prilike. Poglejmo le avtono-mijo na Hrvaškem pod bičem pandurja Cuvaja, pogledajmo sedaj v alamacijo, po-gledajmo sploh kamorkoli pri nas na jugu in mnogo bolje tudi ni na slovanskem se-veru! Kako je s srbsko pravoslavno cer-kveno avtonomijo na Ogerskem? Povsod skoraj sama, gola nezakonitost, kršenje naj-svetejših pravic! In potem so še ljudje, ki zahtevajo tam zunaj avtonomije za neko oze-mlje, ki je bilo že vzlic nekulturni turški nadvladi vedno na boljšem, nego gotove de-žele v tako zelo kulturni Evropi pod tako

kulturno vladu kulturnih trinogov Cuvajev, Lukacsev itd! Je pač treba dovršenega kosa cinizma za zahtevo avtonomije za „narod“, ki ga je šele treba narediti, dočim se pa v domači hiši podirajo temelji na dotakljivih zakonih zgrajenega avtonomnega življenja lastnih narodov!

In da preidemo na glavno zahtevo du-najske diplomacije, ki pravi, da Srbija ni-kakor ne sme do morja, naj navedemo tu pred vsemi en vzrok, ki ga navajajo za to, namreč, da Srbija nikdar ni imela obali Jadranskega morja, da jej ne gre niti po historijskem niti narodopisnem pravu.

Cudne so te trditve:

Gospodje diplomatije imajo, kakor se vidi, res izredno slab spomin, ko tako hitro pozabljajo, česar so se morali svoj čas tako natančno učiti! Vprašamo namreč samo, čegavo je bilo neki sedanje avstrijsko Pri-morje, preden je postalo avstrijsko? — In to v narodopisnem in zgodovinskem po-gledu!

Niti sto let še ni, kar je po padcu Na-poleonovem tisočletna država dubrovniška pripadla Avstriji, koliko let je, kar je južni del Dalmacije avstrijski, kar je sploh Dal-macija avstrijska? In vendar je vse to Primorje bilo stoletoljetna, tisoč let prej slovensko, bilo je to hrvatsko, srbsko Pri-morje, torej niti etnografsko niti historično avstrijsko, temveč v obojem pogledu jugo-slovansko, hrvatsko, srbsko! In vendar ni-kakor ne prihaja niti najmanj na um tej ali oni jugoslovanski balkanski državi, da bi si lastila ono Primorje, ki je v avstrijski lasti, temveč hoče imeti nazaj je ono, kar je bilo tudi nekdanj njihovo, kar je pravzaprav v resnici vedno bilo njihovo, ali če ne dru-gače, kar so si sedaj zopet priborile z orožjem v roki one zemlje, ki so bile že zdavnaj srbske, ko še ni bilo niti duha ne sluha o začetkih Avstrije.

Edini pametni korak, ki ga more v tem pogledu storiti Avstrija, je pač ta, da ne dela prav nobenih sitnosti balkanskim državam v njihovem naravnem in zato ne zadržljivem razvoju, temveč da jim tu poda prijateljsko roko in si skuša na ta način zopet pridobiti zaupanje in simpatije balkanskih narodov, ki imajo pravico do morja, ker jim je to morje življenska po-treba. Rožjanja z orožjem so na Balkanu navajeni in se ga ne plašijo. — Zato pa bo bolje s palmo miru in prijazno besedo!

Iz Hrvatske.

Zagreb, 22. XI.

Naročene deputacije. — Aretacija dra. Hrvoja. — Shod koalicije v Budim-pešti.

Ves minuli teden so bili zagrebški opo-zicijski krogi opozarjani, da je komisar pl. Cuvaj izdal ferman okrajnim predsedni-kom, da za četrtek dne 21. dovedejo v Zagreb — udanostne deputacije. Ni nas-torej nimalo začudilo, ko smo v sredo zvečer videli po Zagrebu večje grupe kme-tov iz raznih krajev Slavonije. Tem forsira-nim deputacijam je bil namen, da pokažejo Dunaju in Budimpešti, kako hrvatski kmetje blagoslovljajo sedanje stanje v deželi. Na-men jim je bil, da zamašijo oči „dobro informiranim“ krogom Dunaja in Budimpe-šte ter da prikažejo — dobrotvorno delo-vanje komisarja Cuvaja.

Parada je bila lepo zamišljena in aran-žirana — operetski. Deputacije — okoli 3000 oseb — so se zbrale v veliki dvorani hrvatske zbornice. Tu so izvolile posebno odposlanstvo, ki je šlo po njegovo prevzi-ženost, g. komisarja, ki je bil v zbornici sprejet z burnimi „živlo-klici“. Kakor pri vsaki taki — komediji, tako tudi tu ni manjkalo fotografa, ki je posnel te najete in kupljene Cuvajeve „manifestacije“.

Uradne „Narodne novine“ in drugi iz-dispozicijskega fonda plačani časopisi so prinesli članke pod naslovom „Narodni-sabor“. Nu, ti plačanci vedo najbolje sami, s kakim imenom bi trebalo označiti tisti „narodni sabor“! Če pregledujemo imena članov teh deputacij, padajo takoj v oči znani stari madjaroni vseh dlak. To so ljudje, ki delajo in služijo vsaki vladi. Ako je g. komisar Cuvaj res uverjen o svo-jem vspehu v narodu, naj obvesti o tem merodajne kroge, pak naj razpiše volitve. Ali tega noče g. komisar, ker se boji svo-bode, ker se boji volitev, ki bi hitro pokosile njegovo dubljivo v vojsko.

V Zagreb došli „deputacijam“ se ni smel nikdo približati. Cuvaj so jih — de-tektili. Če je prišel kdo vpraševati, ali se informirat, so ga detektili takoj najbrutal-neje odgnali. Med drugimi se je približal deputacijam na Markovem trgu po lanec Hrvoj, ali redarstveni komisar Sporčić mu je velel, naj se takoj odstrani! Ker se „pa dr. Hrvoj ni hotel pokoriti, ga je dal Sporčić na mestu aretirati. Izpustili so ga šele pozno zvečer.

Nekateri člani deputacij so zvečer, po-dovršeni paradi, obiskali nekatere bišve koalicijske poslance in so izjavili, da so jih zaveli okrajni predstojniki, češ, da gre za rešitev nekaterih stvari gospodarskega značaja, ki so življenskega pomena za njihove občine; da niso imeli niti pojma, da jih ho-đejo izrabiti v politične svrhe. Ob

enem da so jim okrajni predstojniki zatirjali, da bodo oni edina depu-tacija tega dne ter da so se sami začudili množici na Markovem trgu!

Za sestanek, ki ga je sklical za dan 28. t. m. eksekutivni odbor koalicije v Bu-dimpešti, vlada med pristajši veliko zanimaj-nje ter bo ta sestanek gotovo dobro obiskan.

Položaj je kritičen, vendar ne brezupen.

Položaj je skrajno kritičen; to treba priznati brez dveh. Vendar se mi še vedno ne odrekamo nadi, da ne pride do vojne. In za to svoje domnevanje imamo mnogo razlogov. Pred vsem pa seveda gre za vprašanje, je-li srbsko pristanišče ob Adriji sredno toliko, da bi se radi tega razunela splošna evropska vojna? Jasno je, da mora po dobrem in treznem prevdaru vsakdo odgovoriti na to vprašanje z: Ne!

V resnici je postopanje avstrijske diplo-macije v tem vprašanju naravnost neum-ljivo. Ulogo, ki jo igra pri tem avstrijska diplomacija, je jako dobro označil milanski „Corriere della sera“, ki piše, da bi Avstrija pač dovolila, da zavzame Crnogora Meduo, ne dovolila pa bi tega Srbiji! In vendar so tudi Crnogorci Srbi! To pa dela Avstrija — pravi rečen list — zato, da bi razdvojila obe dinastiji in nahujkala drugo proti drugi! Bilo bi res naravnost smešno, ko bi ne bilo prežalostno, ako bi nastal požar radi vprašanja, če dobi Srbija izhod do morja naravnost, ali pa preko Crnogore! Že zato torej, kljub vsem alarmujočim vestem, ne moremo verovati, da bi vsled tega, razme-roma malenkostnega vprašanja prišlo do vojne. Res je sicer, da je naša diplomacija že podala tako precizne izjave, da prihaja v poštev že prestiž monarhije same, vendar pa je po drugi strani — z ozirom na dejstvo, da se ne le ne moremo zanašati na Italijo, temveč da prihajajo tudi iz Nemčije prej hladni glasovi, iz katerih se daja sklepati, da tudi izdatna pomoč Nemčije ni tako go-tova — še vedno diplomatičen poraz manje zlo, nego pa vojna, katere končni izid bi bil vsaj dvomljiv.

Zato se nam vidi še najbolj pameten predlog „Arbeiter Zeitung“, da se vsa sporna vprašanja popusti evropski konfe-renci v rešitev in mi se nadejamo, da se naši diplomauje končno zadovolje s pred-logom, da se vso zadevo spravi pred tako konferenco.

Vsa Dalmacija složna!

Z razpustom občinskih zastopov v Splitu in Šibeniku je avstrijska vlada do-segla vspeh, ki ga najbrže ni pričakovala. Stranke, ki so že preje dolgo iskale baze, na kateri bi se združile, so to bazo končno našle v skupni opoziciji proti sedanjemu sistemu, ki vlada v avstro-ogrski monarhiji. Da dajo izraza tem svojim opozicijskim čustvom in da obenem izrazijo protest proti razpustu občinskih zastopov v Splitu in Šibeniku, so se minulo nedeljo zbrali v Zadru državni in deželni poslanci, voditelji hrvatskih in srbskih strank, ter županov vse Dalmacije. Zbralo se je 350 najodlič-nejših reprezentantov naroda iz vse Dalma-cije. Govorili so zastopniki vseh dalmatijskih strank. Konečno je bila sprejeta resolucija, ki izraža občudovanje balkanskim zaveznicam in željo, da bi bila njih prizadevanja oven-čana s popolnim uspehom. Zbrani zastopniki iz vseh krajev Dalmacije so dalje izrazili popolno solidarnost z razpuščenima občin-skima zastopoma; sklenili so protest proti vladni politiki v Dalmaciji, Bosni, Hercego-vini, Hrvatski in Slavoniji, ter izjavili, da se bodo vsi dalmatijski Slovani bojevali združeni z deželami — posestrimimi za dosego najvišjih ustavnih svoboščin.

Darovi za jugoslovanske rdeče križe.

Za jugoslovanske Rdeče križe so na-dalje darovali sedeči gg.: Vlad. Pollich ker se ni mogel udeležiti koncerta gospe Costaperaria K 5, Matija Kohn K 450, Mizar Dolenc K 2, Družba K 2, teovadno društvo „Sokol“ na Opčinah je nabralo in sicer so darovali: gospa Drašček K 10, Karl Malalan K 10, g. Dekan Zink K 4, Rudolf Malalan K 3, Ražem K 2, pevsko društvo „Zvon“ K 15, razni 81-90, Josto Jamšek K 20. Skupaj K 150-40 predvčeraj izkazano K 46.376-94 Skupaj K 46.536-34

Domače vesti.

† Ivan Knavs. Da si smo vedeli že več dni, da je katastrofa neizogibna, vendar nas je pretreslo v dno duše, ko nam je včeraj popoldne došlo sporočilo, da je zatisnil svoje oči gospod Ivan Knavs, tukajšnji trgovec in prokurist trdke Mankočevi. Tra-gica tega slučaja je tem huja, ker je premi-nol v najlepši moški dobi — bilo mu je 44 let — mož, ki se je zdel še pred par leti, da ga je samo cetočete, bujno zdravje. Poleg kruto zadete soproge, gospe Pavle, hčere znane rodoljubne biše Hmelakove iz Lokavca, se obrne ob tej vesti gotovo vseobče so-žalje tržaških Slovencev toll mili rodbini

Mankočevi. Pokojni Ivan Knavs je bil nam-reč člen te rodbine, nečak narodnega do-brotvora gospoda Ivana Mankoča in širom Slovenije znane misijonarke CM družbe, go-spice Milke Mankočeve.

Nov udarec v času, ko je ta rodbina še v žalovanju po pokojnem Ferdinandu Mankoču. Kdo ne bi občutil najglobljeja so-čutja, ko vidi, kako pada urarec za udarcem na rodbino — samih dobrotnikov, svojemu bližnjiku in splošni narodni stvari.

Pokojni Ivan Knavs — kakor vsi, kar jih je iz rodbine Mankočeve — je bil blag človek v najeminentnejšem pomenu te besede, pa pošten in značilen sin svojega naroda. Kjer in kadar se je oglašala narodna po-treba, odprta sta mu bila srce in — roka. Pokojnik je bil član mnogim narodnim dru-štvom, a „Sokolu“ je bil, dokler je bil še trdnega zdravlja, navdušen brat, večleten od-bornik in zastavonoša.

Trpka čustva legajo človeku na dušo, ko vidi, kako se ravno najboljšim ljudem najraje odpira prezgodnji grob.

Zavest imamo, da smo tolmači čustvo-vanja ne le vse tržaške slovanske javnosti, marveč tudi vseh množestvenih znancev in prijateljev, ki jih ima rodbina Knavs-Mankoč-Hmelak širom slovenskih pokrajin, ko vsem žalujočim izrekamo najiskreneje, globoko čutjeno sožalje. Posebno ubogi gospej vdovi bodi to splošno sočutje v to-lažbo in oporo v tej težki uri. Pokojniku pa — večni mir!

Pogreb se bo vršil jutri v sredo ob 3 popoldne iz hiše žalosti, ulica Fontana šte. 4.

Imenovanja. Trgovski minister je imenoval provizorična stavbna komisarja pri pomorski vladi, Ivana Jurčevića in Hugona Huzmanua, za višja stavbna komisarja v onemu razredu državnih uradnikov. Za provizorične stavbne komisarje so imenovani stavbni pristavi pomorske vlade Karel Bri-dinka, Herman Teuschl in Engbert Salcher.

Neznosne razmere na tukajšnjem okr. sodišču za kazenske stvari. Prijetj smo: Opravičeno je „Elinosti“ v eni svojih zadnjih števil žigosala zistem, ki vlada pri tem sodišču. Danes hočemo pribiti le še to, da v zadnjem času okrajno sodišče za ka-zenske stvari takorekoč sploh ne posluje. Pomislite: od 6 oddelkov so 3 že več ted-nov s ključem zaprti!! Sodnik Supancig je vsled bolezn 2 meseca na dopustu in se več ne vrne. Isto velja za sodnika Ven-trella in Lonzar. Posled ca temu je, da mo-rajo vse ogromno delo 6 sekcij zmagovati le tri sekcije. Kako to v praksi izgleda, si je pač lahko predstavljati. Razprave še dolo-čujejo še le po 3—4 mesecih, v marsikate-rih slučajih se sploh ne vršijo vsled urad-nega zadržka. In, nota bene, vse to se do-gaja pri kazenski sodnji, torej sodnji, ki naj že po naravi same stvari pripomore strankam do čim hitrejšega vspeha. Tako ne gre naprej in je že res skrajni čas, da se naši sodnijski kolegi vzdramijo iz letar-gije in uvedejo v to sodnijo normalne raz-mere!

V zadnji tozadevni notici v „Edinosti“ dotaknilo se je zlasti četrtega oddelka, ka-teremu načeljuje sodnik dr. Segnan. Po infor-macijah, ki smo jih dobili, moramo sklepati, da se v tej sekciji ne želi slovenski jezik in da je dotični gospod, če je v konkretnem slučaju morda nastopil preostro proti do-tični stranki, to le posledica umljive nervoz-nosti vsled preobilice dela.

Meša se jim že! Gospodom v Bu-dimpešti in menda tudi onim na Dunaju, ker bi sicer ne mogli prihajati na dan s ta-kimi neumnimi izjavami, kakor je v včerajšnji „Edinosti“ objavljena izjava Khuen Heder-arya, da si namreč ne more predstavljati Hrvata — irredentista in da se vsaka jugoslo-vanska težnja razbija ob specifično hrvat-skem čutu pripadanja k monarhiji in di-nastiji.

Če je temu tako, čemu je pa potem komisarijat na Hrvatskem?! Dosedaj smo še vedno morali poslušati, da so na Hrvatskem uvedli komisarijat za udušenje veleizdajniškega, torej jugoslovansko-irredentističnega gibanja. Zdaj pa prihaja naenkrat isti Khuen Hederary, ki je imel gotovo veliko besedo pri imenovanju komisarja, da izpodbija sam oni edini argument, na kate-rega se more komisarijat sploh oprati! Če so Hrvatje zvesti monarhiji in dinastiji, potem je to najboljši dokaz, da je njihova borba lojalna in da torej ni nikakega raz-loga za komisarijat. Vidi se, da so gospodje v zagati, iz katere ne vedo izhoda, in v tej zadregi se jim — meša!

Ljudska predavanja. Odsek za ljud-ska pradanja v Trstu, ki si je nadel pač lepo in potrebno nalogo, da preskrbi za na-šemu občinstvu predavanja, ki naj bi mu bila v nadaljno izobrazbo, ima jako žalostne izkušnje. Ne morda — kakor bi kdo mislil — radi težkoče vsled nepreobilice predava-teljev, temveč vsled — smešno je to reči — pomanjkanja poslušalcev. Posebno pre-davanja, namenjena našemu „srednjemu“ sloju, našemu meščanstvu, se odlikujejo po pomanjkanju poslušalcev. Odsek za ljudska predavanja se je res potrudil, da pridobi za svoje poslušalstvo dobrih predavateljev.

Letos sta prišla iz Zagreba dva univer-zitetna profesorja, priznana učenjaka-strokov-njaka. Z včeraj pa je bilo naznanjeno pre-davanje bivšega tajnika zagrebške trg. in obrtne zbornice Krečiča, priznane kapacitete.

Človek bi mislil, da bo občinstva pri teh predavanjih toliko, da ne bo dobili dovolj velike dvorane v Trstu. Tudi v Narodni de-lavski organizaciji je letos šlo na delo lepo število mladih slovenskih inteligentov, ki so sestavili lep cikel predavanj, da bi tako skušali dvigniti izobrazbo našega naroda. Pa kaj se je zgodilo?! Namesto da bi se narod in naše meščanstvo izkazala hvaležna za rodoljubno delo svoje mladine, je obra-čata hrbet in demonstrirata proti njej s tem, da se predavanj večinoma ne udeležujeta. Na ta način se večkrat dogaja, da se na-povedano predavanje ne more vršiti vsled — neudeležbe občinstva.

Marsikdo si misli morda, da njemu pre-davanja niso potrebna; pa kako je v zmoti?! Konstatiramo naj le, da sta k zadnjemu predavanju prišla najprej naš sivolasti gospod drž. in dež. poslanec profesor Matko Man-drič in naš zastopnik in odvetnik dr. Otokar Rybač.

Oba sta bila tudi edina ob določeni uri v dvorani, kjer se je imelo vršiti preda-vanje!

Pa kaj je morda g. Matko Mandrič najbolj pouka potreben Hrvat v Trstu? Ali morda dr. Rybač najbolj potreben Slovenec v Trstu? Ravno nasprotno je res! Kljub temu pa sta prišla prva. Koliko večja dolžnost bi bila drugih, ki so izobrazbe in pouka potrebni vsaj tako, če ne še v veliko večji meri, nego omenjena dva gospoda, da se predavanj udeležujejo čim pridneje! Mar niso tega dolžni sami sebi? Zakaj pa tako vedno izostajajo naši trgovci? Ali ne ču-tijo vsak dan v življenju, kako jim je po-trebna večja izobrazba in omika. In naši uradniki, ki so dovršili svojo srednjo ali magari tudi višo šolo, — ali res mislijo da „že znajo vse“? Takega ubožnega spriče-vala si menda vendar ne dajejo, kakor bi si ga, če bi si to domišljali. In če pomislimo na skrajno pomanjkljivi ustroj naših učiteljskih, se moramo vprašati: ali si mora kdo bolj želeli prilike, da se nauči česa novega, da se nadalje izobrazuje, poglablja svojo iz-obrazbo in razširja. nego učitelj?

No, in pri vseh 100 in več slovenskih učiteljskih močeh, ki delujejo v Trstu in okolici, ne najdeš z redkimi izjemami takih, ki bi smatrali za vredno žrtvovati kdaj pol ure ali eno uro za udeležbo pri predavanju. In tiste „redke izjeme“ so seveda zopet ti-sti, ki so jim — med enakimi — predava-vanja najmanj potrebna.

Dovolj tega! Morda bo kaj koristilo, da se je to zanimalo.... K referatu gosp. Milana Krečiča se povrnemo.

Predavanje v Rojanu. Nocoj točno ob 8 bo predaval g. dr. Just Pertot v dvorani „Konsumnega društva“ v Rojanu o „Vilsih iz Črnogore“. Vstopnina vsaj 20 stotink za osebo v prid naši vbožni šolski deci.

Luko marq Bona je v nedeljo otvo-ril narodni meeting v Dabrovniku, ne pa, kakor smo vsled po telefonu povzročene-ga pogrška poročila — „Luccabona“.

Komorni večer. Srečna je bila ideja preblagorodne gospe Mire Costaperarijeve, ki nas je hotela iznenaditi s komornim večerom v prid jugoslovanskemu „Rdečemu križu“. V ta namen je povabila g. prof. Trosta, učitelja pri „Glasbeni Matici“ v Ljubljani, k sodelovanju.

Komorni večer, ki se je vršil v soboto večer v dvorani „Slovenske Čitalnice“, je nudil res užitek prve vrste. Program je vseboval instrumentalno in vokalno glasbo.

Koncertna pevka gospa M. Costaperaria nam je zapela več umetnih in narodnih pesmi, po večini jugoslovanskih.

Karakteristično je, kako dobro umeva umetnica jugoslovanske pesmi, in kako gorko in s kakim prepričanjem jih prednaša. In zakaj to? Jugoslovanske pesmi, bodisi narodne ali umetne, preveva skoro vseskozi sentimentalnost, ona globokočutečnost jugo-slovanskega, pomešana z naivnostjo. Prav nič se ne motim, ako rečem, da so dobile te pesmi v gospe Costaperarijevi najboljšo interpretko. Nekeč smo prav na tem mestu izrekli mnenje, da se noben drug karakter pesmi umetnici tako dobro ne prilaga, kakor prav sentimentalnost in naivnost. Ni-li bilo vse povedano v njeni interpretaciji Bajčeve pesmi „Gde si dušo, gde si rano“? Ali ni morda vsak ton priči o globokem čutenju umetnice? Prav tako dovršen izraz so dobile pesmi: „Momče i devojče“ (Hav-lasa), bugarska narodna „Mlad ovčerin“, srbski narodni „Kako to“ in „Sunce jarko“, pa tudi slovenska „Ptička“ (Dev), ki je zelo ljubka in prikupljiva skladba. Naše mnenje o glasui umetnice in njega izobrazbi ostaja isto, kakršno smo imeli dozdaj. Vedno ista lahkosta v tvorjenju tona, ista svježost, ista prožnost krasi njen glas. Občinstvo je ob-sipalo umetnico z burno pohvalo.

Gospe Costaperarijevo je spremljal na klavirju gospod A. Waschte z znano spret-nostjo in s takim umevanjem in decentnostjo, da bi si vedno želeli takega spremljanja v oporo vokalnemu delu.

Gospod Trošt je prednašal kot prvo svojo točko Chopinovo „Balado v f molu“.

V velikih formah Chopin ni dosegel drugih velikih mojstrov. Njegova sklada-teljska zmožnost je bolehal na nedosled-nosti v razpellevanju in razvijanju tem. Velik se je pokazal v manjih formah in celo v baladah, kjer se svobodno giblje njegova improvizatorična sila. Zato prištevamo

Chopinove balade k njegovim najbolj posrečenim skladbam.

Gospod Trost je prednašal Chopinove balade z velikim razumevanjem in z mojstrsko sigurnostjo. Skladbo je osvežil z dobro uporabljenim „rubato“ in s tem je vstnil karakter prave improvizacije, ki prihaja iz božanske navdahnjene duše. In kako se le se je uživel umetnik v Dvořákov „Nočno pot“ iz op. 85, in v Smetanovo „La fête des paysans bohémien“. Kako strastna je bila njegova igra v Dvořákov poetični sliki „Nočna pot“. Vsa ona bujna fantazija Dvořákovskega genija je postala prava živa slika. Oveč bi bilo govoriti o tehnični Trostovi Umetnosti, ki je samo o sebi, da je s popolnim obvladanjem vsestranskega aparata mogoče doseči tako prednašanje, kakršno nam je nudil g. Trost.

Občinstva, ki je sicer z živim zanimanjem sledilo prednašanju obeh umetnikov, je bilo žal zelo malo. Kar zamrzilo je človeka v srce pri pogledu na one zevajoče sedeže, ki so bili res pravi „ubožni listi“ glede zanimanja tržaških Slovencev za glasbeno umetnost.

Svarilo našim ljudem! V gostilni al Cantinone je v nedeljo z drugimi gosti vred 38 letni Ignac Golež iz St. Vida blizu Celja na Štajerskem, stanujoč pri Sv. Ivanu, razpravljaj o sedanjih vojni in morebitnih posledicah. Tekom razgovora je baje izrekel besede: „Bolgari, Srbi, Črnogorci in drugi Jugostovani že pokažemo toliko Avstriji, kolikor Nemčiji, ter jim razbijemo roge.“ Pozneje je baje rabil še razne izraze proti Avstriji in cesarju. Neki Vittorio Zoccholi iz Tržica v Furlaniji in Karol Kalb natakar na Lj. ydovem parniku, ki sta te besede čula, sta pustila Goleža aretirati. Svarimo zato naše ljudi, naj bodo previdni in naj se ne spozabljajo v izraze, ki bi jih utegnili spraviti v nasprotje z zakoni.

Na korist rdečega križa balkanskih držav, priredil odbor za nabiranje darov za balkanski rdeči križ in podružnica „G. M.“ v soboto 31. t. m. v velikih dvorani Nar. doma v Trstu velik koncert s sodelovanjem odličnega vijolinkega virtuozu Sa-Še Culbertsona. Natančnejši vspeh objavimo jutri. Opozorjamo pa že danes vse slovensko občinstvo Trsta na to dobrodelno prireditve. Gospod Culbertson se je sam ponudil odboru, da sodeluje brez plačilo na korist rdečega križa slovenskih držav.

Isti umetnik je po očetu Amerikancem, po materi in vzgoji pa Rus. Nastopil je po vseh svetovnih mestih in minoli petek že tudi v Trstu z najsilnejšim vspehom.

Zamenjal je nekdo minolo nedeljo zvečer v „Konsumnem društvu“ v Rojanu svojo suknjo z drugo. Dotičnika pozivljamo v njegovem lastnem interesu, naj zamenjeno suknjo pošlje nje lastniku Ivanu Severju v ulici Paestrino št. 3 III nadstropje.

Slovensko gledališče.

V ČETRTEK zvečer se vprizori drama „V NIŽAVI“.

Ta veledramatična igra iz španskega vročernega življenja, je ena izmed najefektnjših v svetovnem repertoarju. Nemci jo nazivljajo „Tiefand“, Lahji „Feudalismo“. Pri nas se je že vprizorila pred štirimi leti. Sedaj bo igra s popolnejšim osobljem dosegla še večji efekt, nego ga je celo tedaj.

Tržaška mala kronika.

TRST, 25. novembra.

Ponarejeni dve kronski novci. Že nekoliko časa krožijo po našem mestu ponarejeni dve kronski novci. V soboto je policija vjela nekega človeka, ko je v neki trgovini na trgu Barriera vecchia hotel spečati tak ponarejen novic. Neznanka so zaprli in poizvedovanje policije je dognalo še štiri sokrivce, ki so jih vse zaprli. Do gotovih rezultatov oblast še ni pršla, toliko je pa gotovo, da denarja ne delajo v Trstu.

Zaprli hotelir. Danes so v Trstu zaprli Ottavio Quarantotta, lastnika hotela „al Lid“ v Gradežu, ker je na sumu, da si je sam zažgal.

Nepopoljšljiv. Ko je uradnik v javnih skladiščih Franc Nemec, stanujoč na Belvederju 25 minulo nedeljo popoldne prišel do mov, je našel v svoji spalnici nekega človeka, ki se je pripravljaj, da bi spravil in ukradel, kar bi dobil. Nemec je tata prijel za eno roko, a ta mu se je iztrgal in ušel. Nemec je tekel za njim. Zunaj sta na križ Nemca prihitela dva redarja, ki sta vlomilca aretirala. Na policiji se je izkazalo, da je bil tat iz Trsta izgnani, 29 letni Vilhelm Pauš iz Zadra, ki je izgnan iz Trsta in ki je šel v nedeljo dokončal v koprski kaznilnici kaznen vsled zločina tatvine, ki mu jo je prisodilo tukajšnje c. kr. deželno sodišče.

Poskušena tatvina. Štiski sluga Šolc v ulici Fontana je v nedeljo predpoldne našel v ve i skritega 47letnega brezposelnega peka Frana Langerja iz Novega mesta, ki se je tam skril očitno v namen, da bi kaj ukradel. Moža so djali pod ključ.

Društvene vesti.

CM ples. Odborova seja je preložena na petek 29. t. m. ob navadnih urah.

Pevski zbor „Glasbene Matice“ v Trstu. Danes torek zvečer skupna pevska vaja za mešan zbor. Prosim točno in vsi.

Pevsko društvo „Trst“. Danes zvečer pevska vaja za mešan zbor. Prosim polnoštevilne vdeležbe.

Pevski klub bivši kolašev. Nocoj ob 8-30 sestanek v gostilni NDO. Prosi se polnoštevilnosti.

Pevski zbor ZJŽ. vabi vse stare in nove pevce, da se gotovo udeležijo nocojšnje pevske vaje, ker jim ima odbor istega naznaniti glede „Silvestrovega večera“ in prihodnjih vaj v tonamenjeni večer.

Tržaška podr. Slov. plan. društva vabi k odborovi seji, ki se vrši jutri v sredo dne 27. novembra t. l. ob 8.30 v kavarni Balkan.

Redni občni zbor akad. tehn. društva „Triglav“ v Gradcu za zimski tečaj se bo vršil dne 29. novembra ob 8 zvečer v prostorih gostilne Brinovšek, Jakominijska ulica, s sledečim sporedom: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo odbora. 3. Čitanje proračuna. Sprejemanje novih članov. 5. Sucičajnosti.

Nar. del. organizacija.

Protest postiljonov proti c. kr. obrtnemu nadzorništvu. V soboto zvečer se je vršil v „Konsumnem društvu“ v Rojanu javen shod postiljonov. Shod je sklicala „Narodna delavska organizacija“ in je na njem poročal strokovni tajnik Brandner, ki je ostro kritiziral postopanje c. kr. obrtne oblasti, ki vključ štirikratni intervenciji še ni rešila zahteve postiljonov glede službenega reda, dasiravno to nalaga obrtnemu nadzorstvu obrtni zakon. Govornik je predlagal resolucijo proti c. kr. obrtnemu nadzorstvu, v kateri se poziva c. kr. namestništveni svetnik, da kot zastopnik obrtne oblasti ukrene tozadevno potrebne korake proti obrtnemu nadzorstvu. Govorila sta med drugimi tudi tov. Mohorič in tov. Godnik, ki sta oba pozivljala na složen skupen nastop proti izkoriščevalcem. Resolucija je bila enoglasno sprejeta.

Shod slovenskega ženstva V nedeljo popoldne se je vršil v društveni dvorani „Narodne delavske organizacije“ javen shod slovenskega ženstva, ki ga je sklicala ženska skupina „Nar. delavske organizacije“. Shod je otvorila v imenu ženske skupine „Nar. del. organizacije“ tovarišica Dekleva, ki je v svojem lepem nagovoru poudarjala veliko potrebo organizacije slovenskega ženstva v Trstu. Na to je poročal o pomenu ženske organizacije in razmerah slovenskega ženstva v Trstu strokovni tajnik Brandner, ki je pojasnil koristi, ki bi jih imeo slovensko službujoče žentstvo, ako bi se strnilo v močno organizacijo. Ženska skupina se začne baviti z intenzivno izobrazbo in se bodo v ta namen prirejale za žentstvo razna predavanja itd. Ko je nato govorila še tovarišica Trebše, ki je v krasnih besedah pozivljala tovarišice na agitacijo za žensko organizacijo, je predsednica zaključila shod z apelom, da naj vse delajo na to, da bo ženska organizacija cvetela in rastle.

Zidarska skupina NDO. V četrtek ob 7 zvečer društveni sestanek v društveni dvorani, v ulici Sv. Frančiška št. 2.

Centralni odbor NDO jutri redna od borova seja. Zčetek točno ob 8 zvečer.

Posredovalnica dela NDO. Dela išče kovač.

Delavstvo pri Sv. Jakobu. V petek ob 8 zvečer bo shod v društvenih prostorih pri Sv. Jakobu. Prosim odbora ke skupin, da prirede agitacijo, kajti shod je velikega pomena.

Shod lesnih delavcev se bo vršil prihodnjo nedeljo.

Skupina pekovskih pomočnikov N. D O V četrtek ob 10 predpoldne društveni sestanek v društvenih prostorih.

Skupina NDO. Mestna plinarna. Jutri ob 6.30 zvečer vazen sestanek v društvenih prostorih pri Sv. Jakobu.

Socijalni tečaj NDO. Danes predavanje odpade. O enem se nananjaja, da se bodo vršila predavanja z naprej samo ob rokih v društvenih prostorih, ul. Sv. Frančiška; vsak drugi petek bo predavanje v društvenih prostorih pri S. J. k bu.

Julio Meinl
upoz kave

Nova filijalka

Corso 30 - Trst - Corso 30

Dr. Pečnik

Dr. PETSCHNIGG

Zrst. via S. Caterina šte. 1.

Zdravnik za notranje (splošne) bolezni: 8-9 in 2-3 in špecialist za kožne in vodne (spolne) bolezni: 11-12 in 7-7-12.

Nova trgovina
manifakturnega blaga

Trst, ul. Belvedere 2.

Konfekcije in drugi drobni predmeti.

Priporoča se cenj. občinstvu lastnica

ANA vd. TONEL.

Čevljarska zadruga v Mirnu

edina Jugoslovanska tovorna — čevljev.

V prodajalnih vedno sveže blago.

Zadruga ima lastne prodajalne: izdeluje vsakovrstne čevlje, ki v ličvia dei Rettori 1; v Gorici, trgsv. Antona 1; v Splitu, ul. Staroga suda. — CENE ZMERNE. vode tujih t. rdk.

No, slišite Vi,

kuharica, kako da bolje ne pazite, to vendar ni „pravi“ s kavnim mlinčkom, ki ga nosijo vsi zabožki in vsi zavitki tovarne Henrik Francka sinovi v Zagrebu kot znamenje in kot jamstvo izborne kakovosti, tako je grajala večša gospodinja ter poslala nazaj ponarejeno blago.

Nova slovenska

trgovina izgotovljenih oblek

ter domačega in inozemskega blaga za moške obleke

MARTIN SKAPIN, TRST, ulica Arcata št. 19

Moške obleke od K 14 dalje, deške obleke od K 11 dalje, plat. obleke, vestalje, srajce, malje, sp. hlače itd. Specijaliteta hlače za delavce domačega izdelka. Napravljajo se obleke po meri vsakovrstnega kroja. Cene absolutno konkurenčne.

Mnenje gospoda dr. Iv. Dragomiroffa v Sofiji

Gosp. J. SERRAVALLO

Trst.

Opozorjam Vas da je dal polzkuš, ki sem ga napravil z Vašim izdelkom Železnatim Kina vinom Serravallo na sedemletnem dečku, nepričakovane uspehe. Deček je izgubil kmalu znake malokrvnosti na obličju, moči so se mu povrnila, tek se je obudil, izločenje blata je postalo enakomerno in vsakdanje. Razveseljen po tako dobrih uspehih Vašega Serravallovega Kina vina z železom, se čutim primoranega priporočati ga od srca kakor edni pripomoček proti malokrvnosti, breztečnosti in telesni šibkosti.

SOFIJA, 18. oktobra 1909.

Dr. IV. DRAGOMIROFF.

Tužnim sreem naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znaneem bitko vest, da je naš ljubljani soprog, oče, brat, nečak in svak

IVAN KNAUS

trgovec

danies opoldne po dolgi mučni bolezni mirno v Gospodu zaspal.

Zemeljski ostanki predragega ranjkega se prenesó v sredo 27. t. m. ob 3. uri pop. iz hiše žalosti ul. Fontana št. 4 na tukajšno pokopališče v rodbinsko rakev.

TRST, dne 25. novembra 1912.

Žalujejo družine: Knaus-Mankoč-Hmelak.

Prosi se opustiti sožalne posete. — Mesto posebnih obvestil.

Novo pogrebno podjetje.

Vesti iz Goriške.

Za črnogorski Rdeči križ so nabrali na Volčjadrugi, v Renčah, v Bukovici in na Vogrskem skuno K 16437 in so ta znesek poslali na Cetinje.

Važna seja mestnega sveta. V četrtek zvečer se je vršila pod županovim predsedstvom javna seja, pri kateri je bilo navzočih 18 svetovalcev in okrajni glavar Rebek kakor zastopnik vlade. Župan je poročal, da je cesar odobril proračun za l. 1912. Po tem poročilu in drugih manj važnih so razpravljali vprašanje o preskrbi gorice s pitno vodo. Poročevalec dr. Pinausig je pravil, da se peča s tem vprašanjem posebna komisija že osem let, ne da bi prišla do kakšnega rezultata. To pa radi prevelikih zaprek, ki se jih ni pričakovalo. Komisija se je bavila z vprašanjem vodovoda Hubelj in ta načrt, ki ga je predložil in izpolnil inženir Oberst, je že sprejel mestni svet pred petimi leti. Od t. daj ni stvar nič napredovala radi premnogih zaprek. Radi tega se je obrnila vsa pozornost na projekt Mrzlek, kateremu je določil inženir Oberst drugo mesto. Dr. Pinausig je stavil na to predlog, ki se glasi: „Naj se obnovijo in izpolnijo že pričetke predprave za načrt Mrzlek, ki bi jih priporočal prvi mestni inženir v sporazumu s kakim specialistom in mestnim fizikatom in katere bi pospeševale mestno vodovodno vprašanje. V ta namen se določa najvišja svota K 10.000. Svet. dr. Thoman je priporočal ta predlog in dostavil, da načrta Hubelj ni smeti opustiti. Dr. Pavla je menil, da je vsled priporočila inž. Obersta glasoval mestni svet za načrt vodovoda Hubelj in da žel rad tega izvesti, kake nepričakovane zapreke so se zoper stavljale temu načrtu. Podžupan dr. Cesciutti je razlagal, da so bili storjeni vsi potrebni koraki v vodovodnem vprašanju. Okrajno glavarstvo v Gorici in ono v Postojni sta dali dovoljenje, a ker so zainteresirani krogi protestirali pri ministrstvu za poljedelstvo, je to odvzelo dovoljenje. Sele v zadnjem času se je izvedelo, da je vojaška oblast uložila svoj „veto“.

Drugi podžupan dr. Venier je pravil, da je vodovodno vprašanje po dveh letih študija projektov Hublja in Mrzleka dospelo do mrtve točke vsled tega, ker je ministrstvo odvrnilo vse tozadevne ukrepe. Dostavil je, da je vodovod Hubelj mnogo dražji, nego Mrzlek.

Po tej debati je bil predlog dr. Pinausiga sprejet enoglasno. Dokler se ne uresniči ta ali oni načrt, se na predlog dr. Baderja razširi mrežo kronberškega vodovoda in sicer se 1. odstavi celi Sočine vode iz Strazic v tistih ulicah, kjer se nahajajo že celi kronberškega vodovoda, 2. napelje se voda iz Kronberga v one mestne dele, ki dosedaj sploh niso bili preskrbljeni z njo (Šempesterska ulica, Via Zorutti, Via Strazig, Caprin, Levada desna stran Franc Jožefovega Tekališča). Vsa ta dela bodo zahtevala kron 130.000. Ta predlog je bil sprejet z do stavkom dr. Venierja, da se da vodo onim ulicam, ki so bile zidane po navodilih mestnega sveta. Ta italijanski fanatik hoče menda s tem doseči, da slovenska Livada ne — vode!

Nato so razpravljali projekt šole in delavnice za kovače in mehanike. Po kratki debati je bil sprejet, čeravno je svet. Rubbia prigovarjal, da goriška občina že daje v ta namen letnih K 10.000.

Odsek pevskega in bralnega društva „Zarja“ v Koprivi priredi v nedeljo dne 1. decembra t. l. veselico z zelo zanimivim in obširnimi programom v prostorih gostilne Zega v prid jugoslovanskim „Rdečim križem“. Ker je prireditev v tem momentu veličnega pomena, se odbor nada, da obile udeležbe.

Reklama za nemško gimnazijo v Gorici.... Odkar so ustanovili slovenske in italijanske paralele na goriški gimnaziji, gre nemški oddelek svojo rakovo pot in le slovensko-italijanski brezbriznost se je bilo letos zahvaliti, da ni bilo treba zapreti že letos prvega razreda nemškega zavoda.

Ker ni bilo več prostora v starem gnjilem posloplju in ker so radi tega razredni nastanjeni po mnogih privatnih poslopljih v Gorici, kar povzroča stroške in velike sitnosti, se je vlada odločila, da zgradi novo moderno posloplje, ki bi odgovarjalo vsem zahtevam takega velikega zavoda. Kupila je v ta namen letos prostorno Formentinjevo vilo s krasnim parkom. Z veseljem smo pozdravljali in odobravalni vladni sklep, s katerim je dokazala, da vendar nismo v Turčiji, kakor so sklepali nekateri. Saj Avstrija rada skrbi za šole, le da so te nemške! Druge prihajajo, ako ostaja kak prebitek od nakupa novih topov, oziroma dreadnoughtov. A mi smo obračali, na Dunaju pa so obrnili. Strmite, kaj je določilo naučno ministrstvo! „Corriere“ piše, da ostaneta slovenski in italijanski oddelek v starem posloplju in da nemškega premeste v novo palačo. Razloček med starinsko bajto in med Formentinjevo palačo obdano s krasnim parkom, je tako velik, da bo četa marsikak slovenski, oziroma italijanski oče že radi higijeničnih ozirov pošiljala otroke v nemški zavod. Higijenične razmere v starem posloplju so namreč pod vsako kritiko. Mi protestiramo proti temu, da bi se s takimi sredstvi delala reklama za nemško gimnazijo!

Vesti iz Istre.

Razmere pri policijskem oddelku v Pulji. Iz Pule: O teh razmerah smo že večkrat govorili na tem mestu. In danes smo zopet primorani opozarjati merodajne kroge na nedostateke. Kakor znano, šteje vojaška posadka Pule okoli 17.000 mož. Razmeroma je to zelo veliko število. Ni čuda torej, da prostitucija cvete. Vojaške oblasti, posebno pa mornariška bolnišnica — ne prestano pritiskajo na politično oblast, naj strogo postopa proti tajni prostituciji, ker je baje morn. bolnišnica vedno polna vojakov. Tudi deželni bolnišnici daja menda ta bolezen največji kontingent. Za nadzorovanje določeni policijski organi imajo torej pri tem zelo težko nalogo. Dolžnost voditelja policijskega oddelka bi bila, da primerno podpira svoje podrejenke. A kaj se dogaja?

Tajne prostitucije osumljen osebe kičajo s pozivnico v urad na izpričbo. Če pa je dotična oseba slučajno v razmerju s kako odlično osebo — recimo kakim častnikom — se zglaša ta s pozivnico in — stvar je rešena. Mnogokrat ima še sitnosti dotični organ, ki je pozval ono osebo na odgovor. Za danes je toliko. Ako pa bo potrebno, pridemo tudi s konkretnimi slučajni in bomo morda kdo neprijetno iznenaden. Na ta način se daja potuha tajni prostituciji, namesto da bi jo zatirali. Še marsikaj nam sili iz peresa. Toda dovolj naj bo za danes.

Dijamantna poroka. Iz Ocizle 22. t. m. Danes je bil tu znamenit praznik. Zakonska Jožip in Katarina Polh iz Ocizle št. 29 sta obhajala 60letnico svoje poroke. Oba v letu 1833 rojena sta dne 22. novembra l. 1852 torej v 19. letu svoje dobe, stopila v zakonsko zvezo. Iz njiju zakona je izšlo 11 otrok, od katerih jih živi 7. Od teh je 36 unukov in 7 praukunov; skupaj torej 50 oseb. — Stara poročena sta še vedno čvrsta in zgovorna; bila sta vedno zdrava, kar dokazuje, da „sladki“ zakonski jarek vendar ni tako težak, ako se ga nosi v miru in pametno. Cestitamo in želimo še mnogih let!

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 stot. besedo. Masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina znaša 40 stot. Plača se takoj in sicer oddelku.

Stari časopisi (papir) se prodajo po zelo nizki ceni. Zglasiti se je v upravi „Edinosti“. 1214

Pianino nov, orehove barve, prav dober se prodaja po nizki ceni. Ulica Belvedere št. 57, II. 2647

Slovenska šivilja iz ruže vsakovrstne žake in dekliške obleke po najnižji ceni. Priporoča se Amalija Petelj, ulica della Guardia št. 31, II. nad. vrata 7. 2633

Glasovir jako izvrsten na prodaj Ulica Petronio 9, vrata 16. 2626

Obešala iz medi za zavese se prodajo po K 350. — Vih Caserma 14. Umberto Cesca, trgovina z železnino.

Moderne spalne sobe ter vsakovrstno delo izdeluje M. Majcen, mizar, ulica Belvedere 28, ogel Torquato Tasso. 555

Fotograf Antona Jerkiča naslov: Trst, ul. delle Poste 10, Gorica, Gosposki ulica 7. 4445

Stalni krajevni agenti zmožni nem. sprejmejo ali pa nastanijo s stalno plačo za prodajanje dovoljenih sredstev v Avstro-Ogr. ki. — Ponudba pod „Merkur“, Brno, Neugasse 20. 244

PRIPOROČLJIVE TVRDKÉ

Krojači: FRAN RUPNIK, krojaški mojster, Trst, ulica Geppa št. 10, I. n.

Slovenci! Slovani! Poslužite se vs. edino slovenske urarne in zlatarne v Trstu, Via del Rivo 26. Vsako popravilo jamči se za 2 leti, istotako tudi vsaki naročbo. Prihaja tudi na dom. — Svoji svojim! Udani ALOJZIJ POVH. 200

Radi odhoda prodam dobro gostilno s stanovanjem na Reki. — Nahajajo se v bližini večje tvornice. Naslov pove „Edinost“ pod št. 2568.

Iščem dobrega kmetskega sirovega masla za leto. — Le čisto bago. Ponudbe pod „MLEKARNA ŠT. 2498“ Inzeratnemu oddelku Edinosti.

NOVO! Najboljše 1912. NOVO!

Novoletna šaljiva dopisnica
N. d. p. št. 526081.
kakor je še ni bilo. Vsaka dopisnica najboljša, nedodoljiva, humoristična, senzacionalna. Vsaka, tudi najmanjša pošiljka je dobro sortirana in vsaka dopisnica v zavrtu.
MI imamo edini razprodajo. Iščete se zastopniki povsod.
10 orig. vzorcev proti vpošiljki 0-75 K.
25 komadov K 1.—
50 „ „ 1-75
100 „ „ 3.—
Povzetje 40 vinarjev več. — Sprejema se za plačilo znamke vsa dežela sveta.
Habighorst & Co., Bochum i. W.
Poštni predal 149.

ZDRAVNIK
Dr. D. KARAMAN
specijalist za notranje bolezni in za bolezni na dihalih (grlo in nos)
ordnuje na svojem stanovanju v Trstu, Corso št. 12
od 11 1/2 do 1 1/2 in od 4 1/2 do 5 1/2 popoldne.
TELEFON 177/IV.

Prave kranjske klobase

iz samega najboljšega prešičevega mesa, vsak drugi primesek izključen, pošilja

F. Oblak
Nova vas, p. Žiri, Kranjsko

Trgovina izgotovljenih oblek za ženske in punčke
AMELIA MARTINICO
Nova ulica 41 TRST Via Nuova 41
— BOGAT IZBOR —
vsakovrstnih zimskih oblek za ženske in punčke volnene in od fuksanja.
Ženske vestalije. — Izbrano perilo.
Vseprejemajo se naročila po meri.
Najzmernejše cene.

Skladišče kož vseh vrst črne in barvane, vseh vrst umene in črne za čevljarje in sedlarje z delavnice gorajših delov čevljev (tomaje). Te očje ože črne in rumene (Bokskalbe). oščila a najboljše vrste za barvane čevlje. Naročbe a vse kraje deželo izvršuje točno in hitro

Lorenzo Gaggianelli
Trstu, — ulica S. Lazara št. 17

Predmeti za planince!

Kuhalne priprave iz aluminija, planinske steklenice, noži in vilice, planinske palice, priprave za led, železa, snežni obroči, nahrbtniki.

Vsakovrstne obleke: Sweater, planinske hlače, gamaše, čepice iz čiste volne, rokavice.

Steklenice Helios, več dni gorke in mrzle po 4 krone komad.

Modni predmeti za gospode, srajce, ovratnice, zapestnice in nogovice.

Za člane športnih in planinskih društev

POSEBNE CENE.

Sportna trgovina Strudel

ulica S. Antonio 12 (nasproti Kred. posloplju)

Pristne orientalske preproge
vsake velikosti in vsake razsežnosti najfinejše in najbogatejšé
antične in moderne orientalske preproge, orientalske bronce in haremska vezanja dobavlja
M. GABAI, Trst, Corso, Capo piazza št. 2, (palača Modello).
Sprejemajo se vsaka popravila preprog in stare preproge se zamenjajo.

Na obroke!
Velika zaloga izdelanih oblek
Velika izbira vsakovrstnih oblek za gospode in dečke, sukenj, površnike vseh kakovosti. — Specijaliteti v veznji.
Velika izbira volnenih blaga. Najzmernejše cene.
Adolf Kostoris - Trst
Ulica S. Giovanni št. 18, I. nadstropje, zaveza „Butter Automatic“. Telefon št. 251, Rim. II.

Priporočeno od zdravnikov.
Proti ozeblini
uporabljajte protiozeblinsko mazilo
odlikovane lekarne „At due Morli“, dr. A. Praxmeyer, C. st. Veliki trg. Lo ček K 120. Če se pošlje K 130 naprej, pošiljate poštnine proti

Nova narodna gostilna

se je odprla

v ulici Pietà št. 29.

Slovanskemu občinstvu so na razpolago

izborna dalmatinska vina

ter vedno sveža gorka in mrzla jedila.

CENE NIZKE.

Za obilen obisk se toplo priporoča

Jernej Kapió

gostilničar.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem odprl in s svežim blagom založil

trgovino jestvin

Trst - ulica Media št. 8 - Trst

Podružnica v Kolonji 295.

Ker imam na prodaj sveže blago prve vrste in prodajam po najnižjih cenah se nadajam, da me bodo spoštovane gospe podpirale Postrežba točna in na dom.

Z vsem spoštovanjem udani

PETER BRADELJ.

Gostilna „pri Deteljici“

v Trstu, ulica Belvedere 7.

Podpisana naznanjam s tem uljudno, da sem prevzela imenovano gostilno, ter se tem potom prav toplo priporočam cenj. gostom. Točila bodem sama pristna vipavska in istrska vina, kakor tudi izborna kraški teran po najzmernejših cenah; na razpolago so vedno dobra in sveža mrzla in gorka jedila. Posebno se priporočam cenj. gg. uradnikom za abonent na hrano.

Z odličnim spoštovanjem

ANGELA KJUDER, lastnica.

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez

= vsake bolečine =

Dr. J. Čermák V. Tuscher

zobozdravnik konz. zobni tehnik

TRST

ulica della Caserma št. 13, II. n.